

פרשת וישלח – ראשון

(ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנֵי אֶל־עֲשׂוֹ אָחִיו אֲרֻכָּה שְׁעִיר שָׂדֶה אֲדוּם:

ה"י וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. מַלְאָכִים מִמֶּשׁ: אֲרֻכָּה שְׁעִיר. לְאָרֶץ שְׁעִיר כָּל תְּבֵה שְׁצָרִיכָה לְמַד בְּתַחֲלֹתֶיהָ הַטִּיל לָהּ הַכְּתוּב ה"א בְּסוּפָהּ:

(ה) וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנִי לַעֲשׂוֹ כֹה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לִבִּי גִרְתִּי וְאַחֵר עַד־עָתָה:

ה וַיִּפְקִיד יִתְהוֹן, לְמִימַר, כְּדִין תִּימְרוּן, לְרַבּוֹנִי לַעֲשׂוֹ: כְּדִין אָמַר, עַבְדְּךָ יַעֲקֹב, עִם לִבִּי דְרִית, וְאוֹחֲרִית עַד כְּעַן.

ה"י גִּרְתִּי. לֹא נַעֲשִׂיתִי שָׂר וְחָשׁוּב אֲלֹא גֵר אֵינֶךָ כְּדֹאֵי לְשִׁנּוּא אוֹתִי עַל בְּרֻכּוֹת אֲבִיךָ שְׁבָרְכָנִי הָיָה גָבִיר לְאַחִיךָ שְׁהָרִי לֹא נִתְקַיְמָה בִּי. דְּבָר אַחֵר גִּרְתִּי בְּגִימָטְרִיא תִּרְי"ג כְּלוּמָר עִם לִבִּי הִרְשָׁע גִּרְתִּי וְתִרְי"ג מִצּוֹת שְׁמִרְתִּי וְלֹא לְמַדְתִּי מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים:

(ו) וַיְהִי־לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאִשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנִי לְמִצְאָתָן בְּעֵינָיִךָ:

ו וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר, צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאִשְׁלָחָה, עַן וְעַבְדִּין וְאִמְהָן; וְשִׁלְחִית לְחַוָּאָה לְרַבּוֹנִי, לְאַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֶךָ.

ה"י וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר. אָבֹא אָמַר לִי מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ זֶה אֵינָהּ לֹא מִן הַשָּׁמַיִם וְלֹא מִן הָאָרֶץ: שׂוֹר וַחֲמוֹר. דְּרַךְ אָרֶץ לֹמֵר עַל שׂוֹרִים הִרְבֵּה שׂוֹר. אָדָם אוֹמֵר לְחַבְרוֹ בְּלִילָה קָרָא הִתְרַנְּגוּל וְאֵינּוּ אוֹמֵר קָרָא הִתְרַנְּגוּלִים: וְאִשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנִי. לְהוֹדִיעַ שְׁאֵנִי בֹא אֵלֶיךָ: לְמִצְאָתָן בְּעֵינָיִךָ. שְׁאֵנִי שָׁלַם עִמָּךָ וּמִבְּקָשׁ אֶהְבֶּתְךָ:

(ז) וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֲחִיךָ אֶל־עֲשׂוֹ וְגַם הִלְךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ:

ה"י בָּאנוּ אֶל אֲחִיךָ אֶל עֲשׂוֹ. שְׁהֵיִית אוֹמֵר אָחִי הוּא אָבִל הוּא נוֹהֵג עִמָּךָ כְּעֲשׂוֹ הִרְשָׁע עוֹדְנוּ בְּשִׁנְאָתוֹ:

(ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲזִן אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לִשְׁנֵי מַחֲנֹת:

ח וַיִּדְחִיל יַעֲקֹב לְחֻדָּא, וְעַקְת לִיָּהּ; וּפְלִיג יֵת עֲמָא דְעַמִּיָּה, וְיֵת עֲנָא וְיֵת תּוֹרִי וְגַמְלִיא לְתַרְתִּין מִשְׁרִין.

ה"י וַיִּירָא וַיֵּצֵר. וַיִּירָא שְׁמָא יִהְיֶה. וַיֵּצֵר לוֹ אִם יִהְיֶה הוּא אֶת אַחֲרִים. (ס"א שְׁמָא יִהְיֶה אַחֲרִים וְעוֹד גִּירְסוֹת אַחֲרוֹת וְצָרִיךְ עֵינִין בְּמִזְרְחֵי הַהִפְרָשׁ שְׁבִינִיָּהם):

(ט) וַיֹּאמֶר אִם־יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהַכְּהֹוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה:

ה"י אִם תַּחֲנֶה עָלֶי מַחֲנֶה הָרִי לְשׁוֹן נִקְבָּה. הַמַּחֲנֶה הַזֶּה לְשׁוֹן זָכָר. וְכֵן יֵשׁ שְׂאָר דְּבָרִים מִשְׁמָשִׁים לְשׁוֹן זָכָר וְלְשׁוֹן נִקְבָּה. הַשְּׁמֵשׁ יֵצֵא עַל הָאָרֶץ מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ הָרִי לְשׁוֹן זָכָר. וְהַשְּׁמֵשׁ זֶרְחָה עַל הַמַּיִם הָרִי לְשׁוֹן נִקְבָּה. וְכֵן רוּחַ וְהֵנָּה רוּחַ גְּדוּלָּה בָּאָה הָרִי לְשׁוֹן נִקְבָּה. וַיֵּגַע בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הַבֵּית הָרִי לְשׁוֹן זָכָר. וְרוּחַ גְּדוּלָּה וְחִזֹּק מִפָּרֶק הָרִים הָרִי לְשׁוֹן זָכָר וְלְשׁוֹן נִקְבָּה. וְכֵן אֵשׁ וְאֵשׁ יֵצֵאָה מֵאֵת ה' לְשׁוֹן נִקְבָּה. אֵשׁ לֹהֵט לְשׁוֹן זָכָר: וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה. עַל כְּרַחוּ כִּי אֶלְחָם עִמּוֹ. הִתְקִין עֲצָמוֹ לְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים לְדוֹרוֹן לְתַפְלָה וּלְמַלְחָמָה. לְדוֹרוֹן וּתְעַבּוֹר הַמַּחֲנֶה עַל פָּנָיו. לְתַפְלָה. אֱלֹהֵי אֲבִי אַבְרָהָם. לְמַלְחָמָה. וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה:

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאֲרֻכָּה וּלְמוֹלַדְתָּךְ וְאִיטִיבָה עִמָּךְ:

י וַיֹּאמֶר, יַעֲקֹב, אֱלֹהֵיָה דְאַבָּא אַבְרָהָם, וְאֱלֹהֵיָה דְאַבָּא יִצְחָק: יי דְאַמַר לִי, תוֹב לְאֲרֻכָּה וּלְיִלְדוּתְךָ וְאוֹטִיב עִמָּךְ.

ה"י וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק. וְלֵהֲלֹן הוּא אוֹמֵר וּפְחַד יִצְחָק וְעוֹד מִהוּ שְׁחֹזַר וְהִזְכִּיר שֵׁם הַמְּיוּחָד הָיָה לוֹ לְכַתּוּב הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאֲרֻכָּה וְגו'. אֲלֹא כֵךְ אָמַר יַעֲקֹב לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי הַבְּטָחוֹת הַבְּטָחָתָנִי אַחַת בְּצִאתִי מִבֵּית אָבִי מִבְּאֵר שֶׁבַע שְׁאֲמַרְתָּ לִי אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק וְשֵׁם אֲמַרְתָּ לִי וּשְׁמִרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ. וּבְבֵית לָבֵן אֲמַרְתָּ לִי שׁוּב אֶל אָרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךָ וְשֵׁם נִגְלִית אֵלַי בְּשֵׁם הַמְּיוּחָד לְבָדוֹ שְׁנֹאמַר וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אָרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְגו' בְּשְׁתֵּי הַבְּטָחוֹת הָאֵלּוּ אָנִי בֹא לְפָנֶיךָ:

(יא) קָטַנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֲמָת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדְּךָ כִּי בְּמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לִשְׁנֵי מַחֲנֹת:

ה"י קָטַנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים. נִתְמַעֲטוּ זְכוּיֹתַי עַל יְדֵי הַחֲסָדִים וְהָאֲמָת שְׁעָשִׂיתָ עִמִּי לְכַף אָנִי יִרָא שְׁמָא מִשְׁהַבְּטָחָתָנִי נִתְלַכְלַכְתִּי בַּחֲטָא וְיִגְרוֹם לִי לְהַמְסַר בִּיד עֲשׂוֹ: וּמִכָּל הָאֲמָת. אֲמָתַת דְּבָרֶיךָ שְׁשִׁמְרְתִּי לִי כָּל הַהַבְּטָחוֹת שְׁהַבְּטָחָתָנִי: כִּי בְּמִקְלִי. לֹא הָיָה עִמִּי לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא מִקְנֶה אֲלֹא מִקְלִי לְבָדוֹ. וּמִדְּרַשׁ אַגָּדָה נִתֵּן מִקְלוֹ בִּירְדֵּן וּנְבָקַע הַיַּרְדֵּן:

(יב) הַצִּילָנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֲשׂוֹ כִּי־יִירָא אֲנִכִּי אִתּוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכָּנִי אִם עַל־בָּנִים:

ה"י מִיַּד אָחִי מִיַּד עֲשׂוֹ. מִיַּד אָחִי שְׁאֵין נוֹהֵג עִמִּי כְּאֵחַ אֲלֹא כְּעֲשׂוֹ הִרְשָׁע:

(יג) וְאַתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִיב עִמָּךְ; וְאֲשׁוּי יֵת בְּנֶךָ סִגְיָאִין כְּחָלָא דִּימָא, דְּלֹא יִתְמַנּוֹן מִסְגִּי.

יג וְאַתָּה אֲמַרְתָּ, אוֹטִיבָא אוֹטִיב עִמָּךְ; וְאֲשׁוּי יֵת בְּנֶךָ סִגְיָאִין כְּחָלָא דִּימָא, דְּלֹא יִתְמַנּוֹן מִסְגִּי.

ה"י הֵיטֵב אִיטִיב. הֵיטֵב בְּזָכוּתְךָ אִיטִיב בְּזָכוֹת אֲבוֹתֶיךָ: וְשִׁמְתִּי אֶת זֶרְעֶךָ כְּחֹל הַיָּם. וְהִיכֵן אָמַר לוֹ כֵּן וְהִלֵּא לֹא אָמַר לוֹ אֲלֹא וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעַפְרֵי הָאָרֶץ. אֲלֹא שְׁאֲמַר לוֹ כִּי לֹא אֶעֱצֹבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ וּלְאַבְרָהָם אָמַר הִרְבֵּה אַרְבֵּה אֶת זֶרְעֶךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכְחֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם: